

Izhaja dvakrat na teden v štirih izdajah, in sicer: vsak torek in petek, izdaja za Gorico opoldne, izdaja za deželo pa ob 4. uri popoldne, in stane z „Gospodarskim listom“ in s kakšno drugo uradno izvedno prilogo vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto gld. 6.—
pol leta 3.—
četrt leta 1.50
Posamične številke stanejo 6 kr.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsake dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlance naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Slovenca“ trikrat mesečno in stane vse leto gld. 1.20.

„Slovenec“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in v Ljubljani v Namski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in v Pisanu v ulici Ponte della Fabbrica.

SLOVENČA

(Izdaja za deželo).

Odgovorni urednik in izdajatelj Fran Strel v Gorici.

»»» Bog in narod! «««

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Krmpotič) tiska in zal.

Bodočnost Nemštva.

V nemškem državnem zboru v Berlinu je grajal minole dni neki poslanec nemško vlado, ker ne dopušča, da bi Nemci v rajhu prirejali shode, na katerih bi izražali svoje bratovsko sočutje namišljeno zatiranim avstrijskim Nemcem. Odgovoril mu je državni tajnik, da so misli sicer svobodne, da pa vlada ne more dovoljevati shodov, ki bi se morali smatrati kot nemško vmešavanje v notranje avstrijske zadeve. Več drugih poslancev je govorilo izjavljajoče zoper Avstrijo, zoper avstrijske Slovence, neki poslanec pa je sivo žalil celo samega našega presvetlega cesarja. Sodeči po strankarstvu onih poslancev in po vsebini govorov moramo sklepati, da so bili ti prusaki dogovorjeni z našimi Wolfi in Schönererji ali pa celo v to najeti.

Avstrijsko nemštvo se je pokazalo minola dva meseca vsemu svetu in svoji pravi luči. Nemci so bili in hočejo za vsako ceno ostati gospodarji nam „manj vrednim“ Slovanom. Oni „herrenvolk“, mi pa „sklavi“. Ker nemška beseda, nemška vabila, nemške grožnje niso več zmogle Slovence ukloniti, nego so slovenske poslance le še bolj družile, oprijeli so se Nemci nasilstev, da ostrašijo vlado in da uženo in ukroté Slovence. Črtijo nas kot barbare, divjake, nesposobne za napredek, nehvaležne, petolizce itd.; kličejo na pomoč rajhovec in nam groze z močjo celokupnega nemškega naroda. Napram Avstriji in naši presvetli cesarski hiši je počelje naših Nemcev naravnost veleizdajsko! To sovražstvo do Slovanov ni le izbruh posameznih prenapetih, to sovražstvo preveča sedaj že ves nemški rod v Avstriji sem doli do naših kranjskih pomorskih medvedov — Kočevcev. In največ krivi vseh teh razmer pa smo Slovani sploh in posebej še avstrijski Slovani.

Jaz sem Slovan dušom, telom, poje navdušeno Slovenec, kedar je sam med seboj in če ni Laha ali Švabe blizu — ali celo kakega birača.

Jaz sem Slovan dušom, telom, poje kipeče Hrvat, če sedi med svojci in ni

v soseski Italijana ali Madjara ali celo madjarona.

Jaz sem Slovan dušom, telom, poje Srb, če je sam in ni poleg Hrvata ali Bolgara.

Jaz sem Slovan dušom, telom, poje Bolgar, če je daleč od sovražnika Srba itd. itd. brez konca in kraja.

Zakaj to bratomorno sovražstvo Srbov in Bolgarov, zakaj pogubonosni boj med Srbi in Hrvati? Kakó je mogoče, da hrvaški narod na vrvi vodi že celih 15 let madjarski ban? Zakaj je jugoslovanski Piemont — kraljevina Srbija — na robu gmočnega in duševnega propada? Srbija ni več jugoslovanski Piemont, ker je zgrešila pot in nehala biti slovanska država. Zakaj hrvaški narod v kraljevini propada „dušom in telom“? Švabe, Madjari in židje zavzemajo najlepše, najrodovitnejše kraje, stavijo tvornice in odjemljejo Hrvatom vso trgovino. In zakaj? Voditelji naroda so zgrešili pot, katero so jim pokazali veliki rodoljubi hrvaški. . . . Izobraženi del naroda se je polakomnil časti in denarja — in prepustil rod svoj — biritem. Le tako je mogoče, da se za 20 madjarskih, prav za prav madjaronskih obitelji že ustanavljajo šole, dočim lahko po nekod dneve hoda meriš deželo — ne da bi naletel na kako jednorazrednico. Narod podivjuje in propada.

In v Slovencih? Žalostnih prilik preveč imamo. Na Primorskem, obilno renegatov redi in debeli zelena Štajerska, tužen je pogled v Korolani, na Kranjskem pa so si bratje v lasel, ker to zahteva tretji, in ta je — Nemec.

Razdeli jih — postavi oslovo senco mednje in po njej bodo udrihali, ti pa bodeš — gospodaril, ker si rojen „herrenvolk“.

Tisoč let v nemške verige vkovani Slovan je molče pripoznaval ta „herrenvolk“, množil nemško slavo s svojimi najboljšimi močmi, prelival kri stotletja Nemcu v korist, da, šel je v svoji zaslepljenosti, iz dobičkarije, zavoljo trebulja za nemško glorio čez drn in stru!

da vršim voljo Gospodovo in da je ta služba neprestano zamaknjena. Premišljuje o cilju, h kateremu težim, čutim v sebi neizmerno veselje; torej vem, da je to volja božja. . . .

Ganulje mu pretrga za trenutek govoro. Ona dva, navdahnena z istimi občutki, povesita oči.

„Daleč na zapadu“ — začne znova Grk — „je dežela, katere spomin nikdar ne izgine radi tega, kajti uprav ona je dala ljudem marsikaj, kar jim dela največje veselje. Imenujem samo umetnost, poezijo, modroslovje, govornišvo. Toda, o brata! poglavita njena slava se ovekoveči v dovršenem jeziku one dežele, v katerem bo oglasen svetu On, katerega iščemo. Dežela, o kateri govorim, je Grška. A jaz sem Kašpar, sin Kleanta iz Aien. Narod moj — nadaljuje — ljubi znanost, in tudi jaz sem ji strastno udan. Iz množice zagonek, za čijih rešitev se bore razne šole, sem izbral dve, ki sta jedino vredni rešitve; iz cele tolpe modrijanov sem našel dva, od katerih jeden uči o človeški duši in njeni neumrljivosti, drugi — o jedinem neskončnem pravičnem Bogu. Spoznal sem, da je zveza med Bogom in dušo. V tem zmislu človek lahko razmislija do gotove meje, toda nakrat naleti na nepredoren val

In še dandanes imamo mi Slovenci celo vrsto — celo prvakov — voditeljev naroda, ki so Slovenci in ki govoré slovenski le takrat, kadar so primorani ali jih njihova korist v to sili.

Hudi časi so prišli za avstrijske Slovence, ali, kakor kažejo vsa znamenja, doživeli utegnemo še hujske, žalostnejše čase, in le najtesnejša medsebojna vez — le bratovska sloga — nas more obvarovati pogina.

V rajhu se oglašajo zoper nas Slovane poslanci, profesorji, vsenčistični, vsa nemška inteligenca, časopisje pa s strupenimi članki hujska nemški narod zoper nas. (Dalje pride).

Slovenci in mednarodni promet.

(Izvirni dopis iz Aleksandrije).

Mizarski izdelki.

Kako dobro se prodajajo tu mizarski izdelki, sem omenjal že v uvodu tega članka. Ravno tam sem tudi prav drastično razgrnil, koliko bi si zamogli domači mizarji več prislužiti, da so le sposobni, zjediniti se, osnovati mizarsko zadrugo za izvoz. Začnimo z njo! Ves dobiček je tekel do zdaj v žepu tržaških ali pa goriških prekupeev in aleksandrijskih komisijonarjev, ubogi solkanski mizar je ostal pri trdem kruhu. Ali kako začeti? — Posamezen mizar nima toliko denarja, da bi se zamogel v direktnem eksportu vzdržati, potreboval bi vsakur, če že ne v Trstu, pa vsaj v Aleksandriji svojega komisijonarja. ki bi ubogega mizarja na desno in na levo lahko molzel in pri vsem tem ostal najperfektnější poštenjakovič.

Brez zadruge ni izhoda. Le zadruga bi imela toliko sredstev, da se lahko izogne tržaških in aleksandrijskih posredovalcev in prihrani ves ogromni zaslužek prekupeev za se. Jaz si mislim tu posamezne zadrugo n. pr. le solkanski, kanalskih in t. d. mizarjev, ali zamogla bi se tudi ustanoviti zadruga slovenskih mizarjev na Goriskem ali pa celo za Primorsko in Kranjsko skupaj. Izdelki iz Koroskega in Štajerskega bi seveda trpeli na višji prevozni ceni železnice do Trsta in kazali manj dobička. Kako to zadrugo osnovati? Goriški Slovenci, ki imajo moč v svoji sredi, kakor dr. Tumo in druge, moč čistega rodoljublja in visokih sposobnosti, bodo vedeli kam se obrniti za dober svet. Najboljše bi seveda bilo, da stopi koji slovenski omikanec z mizarji v dogovor ter jih skuša po prav prostem načinu zjediniti ter celo stvar vrediti. Prva naloga zadruge bi bila: vrediti si katalog v francoskem jeziku, razni izdelki v sliki in za stalno ceno, za začetek ne višjo kot jo dobivajo od tržaških prekupeev, da podo-

rejo vsako konkurenco. Te cenike (kataloge) bi bilo poslati vsem kupčevalcem za pohištvo v Egiptu. Cene iz Evrope so vedno „franco bordo“. Trst, tedaj se lahko za 1—2 forinta zvišajo. Po tem načinu bi se lahko znebili vseh laških prekupeev v Trstu. Zadruga bi seveda morala imeti svojo malo zalogo (magazin) v Trstu ter svojega odpravljalca.

Ker so cene za prevoz v Aleksandrijo stalne in dobro tarifovane, bi si zadruga lahko že za vsak komad poprej izračunala „Lloydovo“ prevoznino. Odpravljalcev bi imel tedaj le za to skrbeti, da spravi blago z železnice v zalogo in iz zaloge na ladjo in izplača od zadruge določeno „Lloydovo“ prevoznino. Še lažja je stvar, kedar postavlja zadruga blago naročevalcu v Egiptu le franco bordo, to je le na ladjo. Mesto odpravljalca v Trstu je tedaj tako priprosto, da bi je zamogel opravljati vsak zadrugar, ki zna le pisati in brati. S tem bi bilo že nekaj storjeno; zadrugar, ki dobi n. pr. zdaj za mizo 5 goldinarjev, bi lahko prišel na 7 ali 7½ gld., vtaknil bi tedaj večino zaslužka tržaškega prekupea sam v žep; tedaj polovico dobička, stroške zadruge odštete. S cenikom (katalogom) bi spravila zadruga pozornost egiptskih trgovcev pohištva na se, pomnožila tedaj lahko veliko svoj delokrog po rastočih naročevanjih. Naslove dotičnih egiptskih trgovcev, njih poštenost in v koliko jim zaupati, bi poskrbeli za prvi čas zadrugi drage volje egiptski Jugoslovani.

S tem bi bila seveda še le polovica dela dovršena. Glavni del dobička bo imel še vedno egiptski kupčevalec pohištva. Za začetek bi morda zaloga v Trstu zadostovala, a bila bi vendar popolnoma odvisna od milosti in nemilosti, od raznih mahinacij egiptskega trgovca pohištva. Treba bi bilo tedaj priti na mesto, otvoriti v Aleksandriji prodajalnico z zalogo, tu bi ne šlo več prositi egiptskega trgovca milosti, bila bi mu trda konkurenca, tem hujsa, ker mora egiptski trgovec sam plačevati tržaškemu prekupeu in komisijonarju visoke odstopke, zadruga bi imela tedaj svoje blago 20 do 30% boljše kup v Aleksandrijo postavljeno. Zadruga bi bila tedaj v stanu zdaj v Egiptu navadne cene znižati, celo tako znižati, da jej egiptski kupčevalec ne more več slediti. Imela bi tedaj prosto roko, svojo trgovino razširiti, koliko jej drago.

Egiptet uvažna (importira) vsako leto za več kot 1,500,000 goldinarjev vrednosti raznega pohištva, s Francoskega, avstrijskega Primorja in sosedne Italije. Da se ta stvar prav v roke vzame dala bi lahko poštenim slovenskim rokam na tisoče zaslužka. Mizarska obrt bi se lahko razširila v uboge kraje na Goriskem, ki zdaj ne vedo, kje zaslužka iskati. Tu seveda še nisem prišel onih stotisočakov za pohištvo, ki gre v Sveto deželo, Sirijo, Arabijo in pojde baje že prihodnje leto po dovršeni železnici v Sudan.

Prodajalnica in zaloga v Aleksandriji bi se lahko prav na pripravi način vredila. Zadruga

lo drugega nego razodenje, o katerem sem sanjal? Vera moja je bila nagrajena, Bog mi je poslal svojo luč“.

„Tako, kakor jo pošlje vsakemu, kdor se obrača k njemu s tako vero“, odgovori Indijan.

„Samo malo je takih, ki bi spoznali, kedar On govori k njim“, doda Egiptan.

„Toda, to še ni vse“, nadaljuje Grk. Oni človek mi je odkril še več tajnosti. Pre-roki, ki so v prvih časih po razodenju govorili z Bogom, so zapustili obljubo, da On pride znova. Imenoval mi je preroke ter mi navajal njih poročila iz svetih knjig. Naposled mi je naznanil, da ta drugi Njegov prihod uprav sedaj pričakujejo v Jeruzalemu“.

Grk umolkne in lice se mu zmrači.

„Resnica, oni človek je dejal, da kakor prvo, tako tudi to drugo razodenje ima biti poslano izključno le židom. Ta, ki pride, ima biti kralj židovski. — „Ali za ostali svet ni nikakega upanja?“ ga vprašam. „Ne“, odgovori ponosno, „mi smo izvoljeni narod“. Vendar pa nisem izgubil upanja. Ali mar more Bog omejiti svojo ljubezen samo na jeden rod? V tej reči hotel sem dobiti pojasnila. Po dolgem molečovanju sem nadkrilil ponos tega človeka, priznal mi je, da pred-

PODLISTEK.

— 2 —

BEN-HUR.

Roman iz časov Kristusovih.

ANGLEŠKI SPISAL LUDVIG WALLACE.

Poslov. Podravske.

PRVA KNJIGA.

III.

To se je godilo 746. l. rimske dobe, v mesecu grudnu, med tem ko je v pokrajini Sredozemskega morja vladala zima. Potovanje ob tem času po puščavi napravi človeka lačnega. Naši popotniki so molče jedli in še le po vinu začeli razgovor:

„Nič ni na svetu tako sladkega, kakor slišati v tujini svoje ime iz ust prijatelja“, se oglasi Egiptan. „Odslej prebijemo v družbi več dni. Napočil je čas, da se vzajemno spoznamo. Naj torej, ako mu je volja, oni, ki je prišel poslednji, prvi povzame besedo.“

Grk je začel, iz početka počasi, kakor bi tehtal vsako besedo.

„Draga brata! To, kar vama imam povedati, je tako čudno, da sam ne vem, kako začeti in kako izraziti z besedami. Jaz sam ne razumem vsega. Samo tega sem prepričan,

naj pošlje dva prodajalca, najbolje izmed zadrugarjev, v Aleksandrijo, najme prostore, anon-sira po tukajšnjih časopisih, in reč je v tiru. Da si pridobijo zadrugarji doma popolno si-gurnost, naj imenuje zadruga izmed tukajšnje jugoslovanske gospode nadzorovalni od-bor, n. pr. od dveh oseb. Jaz mislim, da bi vsaki Jugoslovijan rad sledil temu klicu, že za-radi tega, da pomaga dobri stvari na noge. Po takem načinu bi se ne bilo bati nobene zgrube, tim manj, če zadruga načelno ne daje na upanje odjemalcem, kar je v Egiptu tako že splošna navada.

Stvar bi se lahko prav z malim začela. Da se le zbere kakih 50 mizarjev začetkoma v zadrugo, ki vplačajo skupno recimo 1500 do 2000 forintov, bi bil majhen in soliden začetek mogoč. Ker bi zadruga sproti prodajala in po-krivala svoje skupne stroške, bi s časom brez posebnih težkoč svoj delokrog razširila, kolikor jej drago.

Tu se ne gre za utopijo, cela stvar je lahko izvedljiva, če najde le malo dobre volje. Omenjena trgovina je v evetju, tu ni go-vora o novotariji, šlo bi se le, neki del omenjene trgovine na drugi mlin napeljati. Egipt ima realno potrebo teh izdelkov, in kar vredi največ je to, da Egipt, ki vsako leto le same drevesne volne (pavole) za 140 milijonov goldinarjev eks-portira, pri svojem velikem bogastvu vse lahko sproti in sigurno plača.

Tukaj gredo vsi mizarški izdelki, kot mize, pisalne mize, stoli, stenski okraski, okvirji za slike, razne omare, komode i. t. d. v vseh mo-gočih menjavah izdelovanja. Le posteljnjaki se rabijo jedino železni i. t. d. Da se zadruga osnuje, bi kazalo seveda, da pošlje najprej svo-jega zastopnika mizarja v Egipt, da se o vsih podrobnostih na mestu podučni in zadrugarjem poroča.

(Oddetek Trgovina z lesom) prihodnjč.

Dr. Karol Pečnik.

DOPISI.

Z dežele. — (Živeli naši de-želni poslanci!) — Tako sem uskliknil iz radostnega srca, ko sem zvedel, da se naši poslanci ne udeležijo deželnozbornskega zasedanja, dokler se ne bo resno upoštevalo njih zahtev. Drugega nisimo pričakovali od razsodnih narodnih poslancev. Da, ali mo-rejo, ali smejo naši poslanci drugače postopati nasproti dejstvu, ker se za njih lanko-letne zahteve nihče niti zmenil ni? Prezirani so bili od vseh! In na podlagi takih okoliščin mora vsak Slovenec le odobravati sklep deželnih naših poslancev da se sej ne udeležijo, dokler se ne bo resno upoštevalo stavljenih zahtev, katere so, — nasproti onemu, kar že poseduje laska deželna manj-sina — le drobtinice z gosposke mize.

Pa tudi, ako bi takšnih zahtev naši poslanci niti ne bili stali, v se danjem času, na podlagi uspehov surove nemške obstrukcije v državnem zboru, bi morali to storiti v dosego svojih pravičnih zahtev — in sicer le na tak dostojen način, kakor so sklenili, kajti drugim potem bi težko kaj dosegli.

Tu pa tam se bode slisal gas posa-mičnika, da ta korak ni umesten. Kdor tako misli, ta je v premišljevanju prekratek in pila v rog laskih poslancev, kakor sedaj trobi, ali na Dunaju so družake sešli; tam so po-irali nemško surovo obstrukcijo ter se iz dna duše veselili nje zmage nad pra-vico! Korak naših deželnih poslancev je edino pravi in nas veseli, da se je soglasno ponovilo, kajti ako bi bili brez pogojno zopet vstopili v deželni zbor, bi bili dali zausnico ne samo sebi, marveč vsem onim Slovincem, katere imajo čast zastopati.

Slovincev je v deželi 150.000 nasproti 75.000 Furlanov. Kaj imajo danes Slovenci v

niki njegovi so bili izbrani, da ohranijo res-nico, katero ima spoznatí ves svet v svoje rešenje.

Ko je žid odšel, sem si okrepčal dušo z molitvijo, proseč, da bi mogel videti in po-častiti Kralja. Ko sem nekega večera za-topljen v premišljevanje teh tajnostij sedel pred svojo voltino, sem zapazil nakrat zvezdo, nenavadno leskečo, kakor bi veslala čez morje; polagoma se je dvignila, se približala, naposled pa je obstala nad mojo glavo, tako, da je njen zar padal naravnost na-me. Padel sem na tla ter zaspal; v sanjah sem slisal glas:

„Troja vera je zmagala, bodi biagoslov-ljen. Ti in se dva druga iz najoddaljenejših koncev sveta, ste poklicani, da zagledate in daste spričevanje Onemu, ki je obljubljen. Vstani ter idi njima naproti in zaupaj Duhu, ki te popelje.“

Ko sem se sprebudil, sem začutil v duši jasnost, kakor bi sijalo vanjo solnce. Sleket sem puščavniško obleko ter jo zame-nil s svojo poprejšnjo. Na to sem vzel iz skrivališča zaklad, kateri sem prinesel seboj iz mesta. Prva ladija, na katero sem naletel, me je peljala v Antiohijo, kjer sem si kupil velbloda, in ta me je čez Emezo, Damask,

prosvetnem ali kulturnem pogledu? Le to, kar so si sami s svojimi žulji priborili! Kaj imajo na gospodarskem polju? Čisto nič! Dočim ima furlanska manj-sina dve državni cesti in eno državno ter dober kos južne železnice — nima slovenska večina razen dveh državnih cest nič. Za pri-boritev Vipavske železnice so morali poskr-beti vse potrebno večino le Slovenci sami. Nasi sodeželani, oziroma njih vodje, so v tem pogledu največ Slovincem nasprotovali in še nasprotujejo, ker nimj pojde dobro le dotlej, dokler se Slovenci ne postavijo popolnoma na svoje noge.

V Gorici nimamo še danes slovenske ljudske sole, toliko manj srednje; na mestnem magistratu in v trgovski zbornici prezirajo popolnoma Slovence, c. kr. okr. solišče v Gorici nima niti jednega slovenskega popol-noma zmožnega uradnika, zato uraduje s Slovenci le italijanski; c. kr. okrajna gla-varstva občejuje s furlanskimi občinami v italijansčini; slovenski županstvom dopi-sujejo — v nekaterih krajih skoraj vedno nemški. C. kr. postno in brzojavno rav-nateljstvo prezira Slovence, ako izključimo malenkost, katero so si Slovenci na Goriskem priborili s tem, da se jim v Gorici izdaja nemško-slovenske potrdilne listke, namesto lasko-nemških. To je vsa pridobitev! Isto tako c. kr. davkarje in druge finančne oblasti poznajo Slovence le takrat, ko od njih pre-jemajo denar proti nemški pobolnici.

Uvažuje vse to in še mnogo tega, kar se ne dá naštet, kakor tudi dejstvo, da le z odločnim nastopom dosežemo tudi Slo-venci nekaj, moramo le z veseljem pozdraviti odločni korak naših deželnih poslancev ter jih na vsej črti tudi podpirati, da ustrajajo na tej pr- do popolne zuge!

Slovincev je večina v deželi in oni morajo priti prejšli slej do po-polne zmage. To zahteva naravni položaj in imponentno število Slovanov sploh. Slo-venci morajo postati samostalni, neodvisni od svojih sodeželanov.

Konečno še nekaj. Ako se najde kak Slovenec, kateri ne bi odobral koraka naših poslancev, ta naj si predoči vse izbruhe ita-lijanske laži-prosvete, katero so uporabljali goriski Lahi proti Slovincem od meseca marteja sem; naj si predoči vsa žaljenja slovenske narodnosti in žrtve, katere so mo-rali Slovenci trpeti. Naj ne pozabi, da so tudi Slovenci ljudje, da imajo svoj naroden čut, katerega morejo častno braniti na pristojnem mestu le slovenski poslanci. To vse dobro premišljeno privede do sklepa, da le z odloč-nostjo pridemo naprej: popustljivost ali dob-rikanje dandanes ne pomaga nič.

Slovenskemu narodu in njegovim za-stopnikom vošči veselejše novo leto 1898.

Dopisnik.

Z Gradšča 29. dec. 1897. — Na pragu novega leta smo. Kakor kaže, nam do-nese tudi to leto marsikaj novega, kakor je sedanje nam marsikaj spremenilo. Žalibog, da v tekočem letu ni šlo vse prav po-voljno, tako, se bojim, bode tudi v pri-hodnjem več pikrega, nego za boljše bodoč-nost in napredek povoljnega. Imamo novo občinsko zastopstvo; nametuje se pa od neke strani tudi v dosedaj hvalevredni odbor bral-nega društva vpeljati neke spremembe. Ne-kateri duhovi so vznemirjeni, toda le radi častihlepnosti, in ne radi boljšega delovanja ali boljše prihodnosti društva? — Ravno nasproten je ta njihov cilj, še tako daleč lahko dovede, da se društvo pokoplje.

Vemo, kaj ona stranka nametuje in kaj seli, da bi njej pripuščal in dovoljeval druš-veni odbor. Ples in ples, pa zopet ples, to je njeno geslo; saj časnikov naša mladež tako ne čita, ker jo izobrazba in napredek

Bostro in Filadelfijo prinesel semkaj k vama. To, brata, je moja pripoved. Sedaj pa po-vejta vidva svojo*.

IV.

Egiptčan in Indijan se pogledata in prvi dá z roko znamenje, na kar začne drugi:

„Najin brat je dobro govoril. Da bi bile le moje besede tudi tako modre!“ Po kratkem pomisleku nadaljuje:

„Draga brata! Jaz se imenujem Melhior. Moj jezik, ako ne najstarejši na svetu, se je rabil vendar prvi v pismu, mislim jezik san-skritski. Jaz sem Indijan. Moj narod je prvi stopil v svetišče véde. Naj pride kar hoče, knjige véde ustrajajo do konca, kajti v njih se nahaja vir prvotne vere in véde.“

Jaz sem rojen brahman. Navzlic rano-govrstnemu učenju in postavam, puščala je vendar ta vera v moji duši neko praznino. V svoji zapuščeni sem iskal kraja, kjer bi mogel biti sam z Bogom. Potoval sem ob reki Ganges proti njenemu viru in tako sem dospel v pogorje Himalaja. Tam, daleč od ljudij, sem se nastanil ter občeval z Bogom v molitvi, premišljevanju, postu in trpinčenju in se tako pripravil na smrt. Nekega več-čera, ko sem tako sameč taval naokrog,

nič ne brigata. Nasi društveniki plačujejo boro krono letnine, in še te naši mladenči večinoma ne vplačajo, dokler se jim ples ne zagotovi. Iz rečenega se lahko razvidi, da je namen ves drugi in enostranski, kakor ga ima naše „bralno društvo“. Izobrazba in omika, duševni razvoj, napredek jim je deveta briga, samo da se pleše tudi več dni zapo-redoma, pa mirna Bosna.

Dne 19. dec. 1897. je bil sklican občni zbor, pa se ni mogel vsiti, ker ni bilo zbranih zadostno število društvenikov. Mogoče da je to povzročila agitacija novih kandidatov za bodoči odbor? Le to mi je edino na srečo, da opozorim trezno misleče društvenike na nevarnost, katere preti društvu. Ako je vam mari za obstoj društva, pridite na določeni dan k volitvi odbora, ter volite trezne in zmožne moze v odbor; neizkušenih društe-venikov ni treba voliti v odbor, ako želite, da se društvo vzdrži.

Na svidenje pri obnem zboru!

Opazovalec.

Iz Dornberga. — Veselja se je nam Dornberžanom žarilo oko, ko smo čitali v poslednji „Soča“, da priredi dne 26. t. m. naš preljubljeni častni občan g. dr. Tuma javen poučen shod s prezanimivim vspre-dom v zboljšanje naših občinskih in narodno-gospodarskih zadev na Goriskem. Komaj smo pričakovali prihoda tega neumornega g. po-slancu, kateri je prišel prirejati nedeljske shode, da poučuje ljubljeno ljudstvo in mu kaže pot k narodno-gospodarski neodvisnosti, da ga po mirnem in treznem delovanju v narodnih društvih reši iz nasprotnikovih krempljev.

Na sv. Štefana dan je prisrčno po-zdravila šestorica domačih veljakov svojega najbolj zaslužnega soobčana in ga spre-mljala v šolsko poslopje, kjer se je vršilo poučevanje in predavanje. Velika šolska soba III. razreda je bila nalaščena poslušajočih domačih gospodarjev, kateri so zanimivo sle-dili predavanju: o zavarovanju goveje živine, o vipavski železnici, o trgovsko-obrtni za-drugi in o razdelitvi občinskih pašnikov. Našim domačinom se je pridružilo mnogo posest-nikov iz sosednih občin, posebno iz bližnje Prvačine, kar priča, da je vipavsko ljudstvo ukaželjno in da ljubi svojega na gospodarskem polju takó delavnega poslanca.

Gospod doktor je najprej pojasnjeval „pravila vzajemno polpornega društva za zavarovanje goveje živine“ ter priporočeval njegovo ustanovitev tudi v Dornbergu. Se-stavil se je koj na to osnovalni odbor z gospodom županom na čelu in se istočasno napravila prošnja na c. kr. namestništvo, da bi potrdilo že prej omenjena pravila za društvo v naši občini izjemši Prvačino. Na-rodni Prvačkoveci nameravajo namreč že delj časa, da ustanove jednako društvo z nekoliko premenjenimi pravili, ker je v njih sredi mnogo živinskih prekupčevalcev. Le na delo vse občine na Vipavskem in Goriskem sploh, da bode tem mogočnejša deželna „zveza društev in zadrug za promet, rejo in za-varovanje živine“! O obeh omenjenih društvih nas je g. dr. Tuma temeljito poučeval z njemu prirojeno zgovornostjo in mirnostjo.

Poročal je tudi o vipavski železnici, ka-tere gotove nikdo tako veselo ne pričakuje

zakličem poln srčnega koprnjenja: „Kedaj prideš, o Bog! ter me rešiš? Ali res ni re-šenja?“ Tu se v temi nakrat zabliseš luč. Zagledal sem zvezdo, dvigajočo se kvisku, ki se je približala ter obstala nad menoj. Padel sem na tla in glas, poln rajske miline, mi zakliče: „Tvoje zaupanje bo poplačano. Bodi blagoslovljen, sin Indije. Resenje je že blizo. Poklican si, da z dvema zagledaš Odrašenika ter daš o Njem spričevanje. Pojdi njima naproti ter zaupaj Duhu, ki te popelje“. In od onega trenutka sem videl nad seboj zvezdo, očitvidno to znamenje navzočnosti Duha. Podal sem se na pot čez Lahoro in Kobot. Za dragoceni, na poti najdeni kamen, sem si kupil v Ispohamiji velbloda, ki me je prenesel v Bagdad. Odtod, ne čakajoč kara-vane, sem potoval sam, brez bojazni, kajti Duh je bil z menoj in je še sedaj. Kakošno veselje nas čaka! Videli bomo Izveličarja ter se mu poklonimo in ga počastimo. Končal sem, brata*.

Ganjen Grk jame mu takoj z znamenji kazati svojo radost, Egiptčan pa se oglasi resno, kakor po navadi.

„Pozdravljam te, brate; trpel si mnogo, torej se še bolj radujem, da ti je izteklo vse po sreči. Ako je vama prav, povem vama,

nego Dornberžani. Ta stvar bode kmalu urejena. Vlada je ugodila vsled neumornega delovanja, trkanta in prizadevanja visoko-rodnega g. grofa Alberta Coroninija in dra Gregorčiča vsem ljudskim željam, izraženim na shodu pri Rebku. Poučeval je ljudstvo o njenem pomenu in ga rotil, naj ne pusti ži-dovskih in sloh na ptujih tovarničarjev, obrtnikov in kupčevalcev v deželo. Priporo-čeval je, naj se ljudstvo druži v razne obrtne zadruge po zgledu Biljencev, kateri so usta-novili v narodnem gospodarstvu prevažno „delavsko opekarsko zadrugo“ ter tako prešel na gorisko trgovsko-obrtno zadrugo.

Govoril je o njenem velikanskem delo-krogu in pomenu v boju za gospodarsko neodvisnost in narodnost goriskih Slovencev.

Tudi v Dornbergu prično nabirati ude s prvim januarjem, in upati je, da ne brez uspeha.

Slednjic je govoril o razdelitvi občin-skih pašnikov v občini in vključenju istih na posamezne posestnike. Ta razdelitev in vre-ditev bi obogatila občinsko blagajnico in ko-ristila pojedinim gospodarjem v vsakem oziru. Na ta način bi si pridobil Dornberg tudi do 6 veleposesnikov, kar bi bilo odlo-čilno pri volitvah državnega poslanca v ve-leposcestvo. Mnogo razlogov je torej, kateri silijo, da tako rekoč primorajo občinsko sta-resinstvo k razdelitvi občinskega zemljišča, katero imajo sedaj večino v najemu po-samezni posestniki, kateri so ga predelali v vinograde. Občinskim zastopnikom klhemo, na delo, da koristite občini in slovenskemu narodu sploh! Ne strahite se truda, saj imate na svoji strani častnega občana in tudi ostale narodne voditelje, kateri bodo vedno pri-pravljeni vas podpirati in vam prav svetovati.

O vseh teh zadevah bode se še poro-čalo natančneje, ko se prične delati po naukih požrtvovalnega g. poslanca in ko bode „Soča“ s podvojenimi močmi branila pra-vice slovenskega ljudstva na Goriskem.

Po tri ure trajajočem, pri luči dovrše-nem predavanju g. dr. Tuma se mu je v imeu dornberške občine zahvalil g. podžupan Ivan Budin z navdušenim govorom, v ka-terem je s krasnimi besedami povdarjal mno-gotere zasluge našega častnega občana in naših ljubljenih državnih poslancev za Vi-pavsko dolino posebej in za Slovence na Goriskem sploh. Gromoviti „živio-klici“ so dokazali, da se je ljudstvo strinjalo z govornikom.

Okrepčavši se nekoliko v narodni „Krše-vanijevi goslini“ se je odpeljal g. poslanec in dež-lni odbornik domu s prepričanjem, da ga Dornberžani ljubimo, in da smo ponosni na svojega častnega občana.

Narodni Dornberžani.

Domače in razne novice.

† **Monsignor Francisek Avgustin Ko-šuta** je bil rojen v Gorici 19. febr. 1833.; v gimnazijskih in bogoslovskih solah je bil sošolec ranje. nadškofa, prevz. g. Alojzija Zorna, s katerim sta bila do smrti intimna prijatelja. Dokler je bil r. Zorn še ravnatelj v centralnem bogost. semenišču, hodil je vsak večer redno ob določenih uri proti železnici na sprehod, da sta se z dekanom ločnikskim, r. Košuta-o, sošla na železničnem sosedem mostu. — V mašnika posvečen je bil Košuta

kdo sem in kako sem bil pozvan, toda poprej naj napojim žejne velblode*.

Vrnivši se čez nekaj časa, zasede zopet svoj sedež v sotoru.

„Vajine besede, brata, prihajajo od Duha, — nadaljuje — „in Duh mi je dal jih razumeti. Vsakteri od vaju mi je pravil o svoji domovini. V tem tiči nekaj skrivnostnega, kar moram pojasniti. Toda hoteč, da bi bilo to razumljivo, moram govoriti najpoprej o sebi in svojem narodu. Jaz sem Baltazar, Egiptčan*.

Poslednje besede je izrekel mirno, toda slovesno, da sta oba poslušavca nehoté sklo-nila glavi.

„Ime mojega naroda vzbuja sponin na celo vrsto zaslug, ki so mu pridobile neumr-ljivo slavo. Rodil sem se v Aleksandriji. Kot potomec knežjega in duhovskega rodu, sem bil odgojen primerno svojemu stanu. A vendar kmalu sem se čutil nezadovoljnega. Naša vera uči, da duša, ko zapusti telo, začne znovic potovanje od najnižjih do najvišjih stopinj (kast), brez ozira na to, kakošno je bilo člo-veško življenje na zemlji. Ščasnoma sem čul o veri Perzijanov, o kraljestvu svetlobe, o njihovem raji, o hoji čez most Chimerat, ki je pristopen edino le dobrim. Ta misel na to

